

ΚΑΦΕ ΑΡΚΟΥΔΑ

ΧΑΡΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΓΙΩΡΓΟΣ
ΜΕΝΕΓΟΣ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΙΝΓΚΟ, ΧΡΗΣΤΟΣ
ΜΟΥΣΤΑΚΑΤΟΣ
Α3

ΜΕΡΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΦΕ ΑΡΚΟΥΔΑ

- Η καφέ αρκούδα ή φαιά αρκούδα ή κοινή αρκούδα (Άρκτος η άρκτος-Ursus arctos) είναι παμφάγο θηλαστικό ζώο και το είδος αρκούδας (ίσως το γνωστότερο) με τη μεγαλύτερη γεωγραφική εξάπλωση, που μπορεί να φτάσει σε μάζα από 170 μέχρι 300 κιλά. Ένα είδος της είναι η Αρκούδα γκρίζλι, διάσημη στις Ηνωμένες Πολιτείες. Στην Ελλάδα, η καφέ αρκούδα υπάρχει κυρίως στη δυτική και βορειοδυτική Ελλάδα, ωστόσο ο πληθυσμός της είναι περιορισμένος. Γενικότερα, απαντάται στην Ασία, την Ευρώπη, τη Βόρεια Αμερική και τα όρη της βόρειας Αφρικής. Έχει φουντωτό τρίχωμα με μεγάλο κεφάλι, μικρά αυτιά, πατούσες με γερά νύχια και κοντή ουρά. Είναι μοναχικό ζώο. Τρέφεται με φυτά, ψάρια, μέλι, πτηνά και τρωκτικά. Έχει οξεία όσφρηση και ακοή, και πολύ καλή όραση. Τα μικρά γεννιούνται τον χειμώνα, ζυγίζουν μερικές εκατοντάδες γραμμάρια και μένουν με την μητέρα τους πάνω από δύο χρόνια.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ

- Είναι το μεγαλύτερο χερσαίο θηλαστικό της Ευρώπης, με μεγάλη μυϊκή δύναμη, ιδιαίτερα στο λαιμό, στα μπροστινά άκρα και στις ωμοπλάτες. Έχει τριγωνικό κεφάλι, κυκλικά μικρά αυτιά και μικρά μάτια. Διαθέτει 42 δόντια με αναπτυγμένους τους κυνόδοντες και τους γομφίους. Οι καφέ αρκούδες έχουν μακρύ παχύ τρίχωμα, που στα περισσότερα υποείδη είναι καστανό. Σε δύο υποείδη όμως, στην καφέ αρκούδα των Ιμαλαΐων (*U. a. syriacus*) και τη Συριακή καφέ αρκούδα (*U. a. isabellinus*), είναι πιο λευκό, σαν ξεθωριασμένο. Η ουρά της είναι σχετικά πολύ κοντή με μήκος 6 - 22 εκ. και κρύβεται από τη γούνα της, τα πόδια της καταλήγουν σε πέντε δάχτυλα εφοδιασμένα με καμπυλωτά νύχια. Έχει άριστη ακοή και όσφρηση όμως λιγότερο καλή όραση (βλέπει αρκετά καλά σε απόσταση 80 μέτρων αλλά δεν είναι ικανή να διακρίνει άνθρωπο στα 300 μέτρα).

Θηρευτές και προσδόκιμο ζωής

- Η αρκούδα ζει περίπου 20 με 25 χρόνια και δεν είναι εκ φύσεως επιθετικό ζώο. Μπορεί βέβαια όπως κάθε αμυνόμενο ζώο να εκδηλώσει επιθετική συμπεριφορά για εκφοβισμό. Όταν σηκώνεται στα πιασινά της πόδια δεν εκδηλώνει επιθετική διάθεση, η κίνηση αυτή είναι ανιχνευτική και έχει απλά σκοπό να αυξήσει το οπτικό της πεδίο. Αμυντικό ρόλο έχει το δυνατό της μούγκρισμα. Χαρακτηριστικά της στοιχεία είναι η μεγάλη ταχύτητα της, η ευκινησία της, η ικανότητα της να ψαρεύει, η ικανότητα της στην αναρρίχηση, η χρήση του μπροστινού ποδιού ως "χέρι" κ.α.

ΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΚΑΦΕ ΑΡΚΟΥΔΑΣ

- Η αρκούδα είναι ζώο παμφάγο με προτίμηση στις τροφές φυτικής προέλευσης και έχει ανάγκη από μεγάλες ποσότητες τροφής. Τρέφεται με όλων των ειδών τους διαθέσιμους καρπούς του δάσους: Βατόμουρα, άγρια κορόμηλα, κεράσια, μήλα, αχλάδια, σμέουρα, καρπούς σορβιάς, αγριοφράουλες, βελανίδια, καρπούς οξιάς αλλά και βολβούς, ρίζες και χόρτα. Συμπληρώνει το διαιτολόγιο της με μέλι, μικρά και μεγάλα θηλαστικά, έντομα, μυρμήγκια, βατράχια, σαλιγκάρια, ψάρια και χελώνες. Μια πιο αναλυτική προσέγγιση της σύστασης του διαιτολογίου της, δείχνει τη σαφή επικράτηση των τροφών φυτικής προέλευσης (84%) έναντι των τροφών ζωικής προέλευσης (16%).

Χειμέριος ύπνος

- Κατά τη χειμέρια νάρκη η θερμοκρασία του σώματος του ζώου πλησιάζει τη θερμοκρασία του περιβάλλοντος (σχεδόν 0 °C), οι καρδιακοί παλμοί και ο αναπνευστικός ρυθμός ελαττώνονται δραματικά, ενώ έχει τη δυνατότητα να ανακυκλώνει πρωτεΐνες και ούρα, που του επιτρέπει να μην ξυπνά για να ουρήσει.
- Κατά το χειμέριο ύπνο η θερμοκρασία του σώματος της αρκούδας ελαττώνεται κατά ένα βαθμό περίπου σε σχέση με την κανονική (38 °C), οι καρδιακοί παλμοί και ο αναπνευστικός ρυθμός δεν ελαττώνονται δραματικά και το επίπεδο εγρήγορσης είναι υψηλότερο από ότι στη χειμέρια νάρκη, γι' αυτό η αρκούδα ξυπνάει πολύ εύκολα όταν ενοχληθεί στη φωλιά της.
- Ο χειμέριος ύπνος είναι ένας ακόμα τρόπος προσαρμογής της αρκούδας στις αντίξοες συνθήκες του περιβάλλοντος όπου ζει. Είναι ουσιαστικά ο μόνος τρόπος επιβίωσης για ένα μεγαλόσωμο παμφάγο θηλαστικό κατά τη διάρκεια του χειμώνα.

Κίνδυνοι - Απειλές

- Η φόνευση της καφέ αρκούδας, είτε λόγω πρόκλησης ζημιών σε παραγωγικές μονάδες (κτηνοτροφικά ζώα, μελίσσια, καλλιέργειες), είτε τυχαία φόνευση κατά το κυνήγι ή σκόπιμη φόνευση για τρόπαιο ή σύλληψη των μικρών κ.λ.π.
- Η υποβάθμιση ή η απώλεια των βιοτόπων της καφέ αρκούδας λόγω αλόγιστης διάνοιξης δασικών δρόμων, απρογραμματίστης και αλόγιστης υλοτομίας και πυρκαγιών.
- Ο κατακερματισμός της γεωγραφικής κατανομής του είδους και η συρρίκνωση των συνδετικών περιοχών της κατανομής της καφέ αρκούδας σε εθνική ή διασυνοριακή κλίμακα λόγω υλοποίησης μεγάλων τεχνικών έργων οι οποίες στερούνται τις αναγκαίες περιβαλλοντικές προδιαγραφές.
- Η ελλιπής ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού που εκλαμβάνει την παρουσία του είδους ως απειλή στην περιουσία των παραγωγών και την ανθρώπινη ασφάλεια.

Τέλος

